

Etika

tantárgy helyi tanterve
a 2020-as NAT alapján

5-8. évfolyamon

Ecsédi Richter Gedeon
Általános Iskola

Éves óraszám minden
évfolyamon: 36 óra

Heti óraszám minden
évfolyamon: 1 óra

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, a társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és a közösségi értékek értelmezése.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen értékek és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést, milyen érzelmi-, érték- vagy érdekkonfliktusok jelenhetnek meg, milyen megoldási módok a legmegfelelőbbek.

Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A Kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a hiteles forrásokon alapuló kutatómunka végzése, a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult

közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése és elemzése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkétség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak a kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgy az önismeret fejlesztése révén segíti a tanulók jövőképeinek kialakítását, felkészíti őket a munka világára. Ugyanakkor erősíti a hosszú távú célkitűzéseket, a személyes jövőtervezést, az életpálya-építést, a döntéshozatalt, az életvezetést, a pénzügyi tudatosságot, és a tudatos önfejlesztést.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.
- A munkaformák között fontos szerepet tölt be a kooperatív csoportmunka, az egyéni és csoportos projektfeladatok szervezése, az egész csoportot bevonó beszélgetések. A hatékony munkavégzés érdekében közös szabályok felállítása javasolt. A tanuló munkáiból összeállított portfólió is az értékelés alapja lehet. A feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél a tanulók igénybe vehetik a digitális eszközöket is.

A tanulási tevékenység értékelése alapvetően a fejlesztő értékelésre épül. A kooperatív tanulási tevékenység alkalmával az önértékelésről a társértékelésre, illetve a csoport együttműködésének az értékelésére kerülhet a hangsúly.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag kompetens személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani felkészültséggel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnökök, igazgató, tanárok, stb.)

Óraterv

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Éves óraszám	36 óra	36 óra	36 óra	36 óra

5–6. évfolyam

Az 5-6. évfolyamon tanuló tanulók fejlesztése során, az erkölcsi szabályok értelmezésében, a többféle megközelítés mellett megjelenik az autonóm gondolkodás képessége is. A jó és a rossz cselekedetek elbírálásában teret nyer a tettek, szándékok alapján történő vizsgálat. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye és annak a tekintélyszemélynek – szülő, pedagógus - a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és önismeret fejlődésében elkezdődik az én kibontakozásának folyamata, kialakul a saját gondolatok feletti kontroll érzése. Kialakul a személyes véleményformálás a saját érzelmeiről, szükségleteiről és gondolatairól. A szükségletek szabályozása tekintetében a 11–12 éves tanulók éntudatát már a kapcsolatok által szerzett tapasztalatok is uralják. A serdülőkorba lépő viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik, hitét csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja, de már megjelennek az önálló identitás kialakítása felé tett első lépések is, a serdülő fogékonyává válik a közösségi életben megnyilvánuló igazságtalanságokra.

A témakörök áttekintő táblázata

5. évfolyam

Témakörök	Óraszámok
Éntudat – Önismeret	10 óra
Család – Helyem a családban	12 óra
Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12 óra
Szabadon felhasználható órakeret	2 óra
Összesen	36 óra

6. évfolyam

Témakörök	Óraszámok
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10 óra
A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12 óra
Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12 óra
Szabadon felhasználható órakeret	2 óra
Összesen	36

Témakör: Éntudat- önismeret		Óraszám: 10 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Testi és lelki változások</i></p> <p><i>Én és mások</i></p> <p><i>Harmonikus jövő</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A testi, lelki egészség egységének felismerése a saját egészségi állapot nyomán követése; • Az életkorra jellemző testi és szellemi fejlődés megfigyelése, • Az önállósodás és növekvő felelősség elemzése; • A saját és társak belső értékeinek és egyediségének tudatosítása. • A saját viszonyulás néhány elemének feltárása; • Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése, • Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése; • Különböző emberi élethelyzetek megismerése; • Az önértékelés módjainak tudatosítása. • Az egészséges és harmonikus életmód feltételei megfogalmazása; • A pozitív és negatív hatások felismerése saját élethelyzetekben; • Megoldási modellek kialakítása nehéz helyzetek kezelésére; • Az egyéni sikerek értelmezése; • Saját tanulási célok megfogalmazása; • Valós és virtuális környezetben példaként szolgáló személyek keresése. 	<p>önismeret, fejlődés, önállóság, felelősség, egészség, harmónia, elfogadás, tervezés, tanulás, tudás, példakép, jövőkép</p>
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>		<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
<ul style="list-style-type: none"> – reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít; – felismeri a tudásszerzés módjait, 		<ul style="list-style-type: none"> – megismeri az önazonosság fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját személyiségének néhány elemét; – ismeri testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját

<p>különös tekintettel a forrás hitelességére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a helyzethez illeszkedő érzelmeket és kifejezőmódjukat, és ennek megfelelően viselkedik/cselekszik; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében, önmaga motiválására; <p>döntései meghozatalakor figyelembe veszi a saját értékeit is.</p>	<p>egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait.</p>
--	--

Témakör: Család – Helyem a családban		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>A kapcsolatok hálója</i></p> <p><i>A bizalom és a szeretet a kapcsolatokban</i></p> <p><i>Családi erőforrások</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saját viszonyrendszerek vizsgálata, a szűkebb és a tágabb közösségek hatása a tanuló életére • Az alapvető emberi érintkezések formáinak (viselkedés, verbális és non verbális kommunikáció, gondolatok kifejezése, alkotások) megismerése valós és virtuális terepen is; • A különböző érzelmeket kiváltó okok feltárása; • Az érzelem vezérelte cselekvések következményeinek vizsgálata. • Kapcsolatok elemzése a támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség szempontjából; • A tartós, bizalomra épülőkapcsolatok jellemzői és fenntartásuk feltételeinek átélése; • Az érzelmeket is kifejező figyelmes kommunikáció gyakorlása; • Segítségkérés, segítség felajánlása. • A család, rokonság egyedi viszonyrendszereinek feltárása; • Saját helyzet felismerése, feladatok a családban; • A legértékesebb családi szokások azonosítása; 	<p>támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, figyelem, probléma, kapcsolat, családi szokás</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • A családok sokszínű kulturális hátterének értelmezése; • Tipikus családi szerepek, helyzetek és ezek értékelése; • Az érték- és érdekütköztetések, az igények kifejezésének gyakorlása. 	
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	
<ul style="list-style-type: none"> – megfigyeli, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatainak alakítására; – képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – megfogalmazza, hogy a szeretetnek, a bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban; – megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben, milyen információkat oszthat meg önmagáról. 	<ul style="list-style-type: none"> – megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a különböző helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért; – azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; – azonosítja saját szerepét és feladatait; – azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, – felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, megfogalmaz néhány megoldási módot; – felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közös értékeket; – azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit. 	

Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok - Helyem a társas-lelkületi közösségekben		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERÉTEK	FOGALMAK
<i>Szükségünk van társakra</i> <i>A kapcsolat kezdete</i> <i>A kapcsolat ápolása</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A társas kapcsolatok fontosságának hangsúlyozása • Az elhagyatottság, a kirekesztettség állapotának elképzelése • A hagyományos és a modern technológia nyújtotta kapcsolattartási lehetőségek gyakorlása • A rokonszenv, ellenszenv azonosítása 	rokonszenv, ellenszenv, barátság, kapcsolat, bizalom, bizalmatlanság, támogatás, törődés, őszinteség, bántás, megértés, konfliktus

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ismeretlenek iránti bizalom vagy bizalmatlanság okai feltárása • A virtuális kapcsolatteremtési formák véleményezése, a virtuális identitások lehetséges megismerési módjai • A kortárs, baráti kapcsolatokat összetartó szokások, a jó működés feltételeinek feltárása, a jó problémamegoldási minták megismerése • A bizalom, támogatás, törődés, őszinteség és a bántás megjelenési formáinak azonosítása • A megértésre törekvő, egyenrangú kommunikáció gyakorlása • A kapcsolatokat gyengítő okok feltárása, a kialakuló konfliktusok elemzése • Konfliktuskezelési lehetőségek felismerése és gyakorlása 	
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	
<ul style="list-style-type: none"> – helyesen feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolataialakítására; – képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, és az iskolai közösségekben. 	<ul style="list-style-type: none"> – képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni; – felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket; – rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására; – azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására; – törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket; – nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt; – különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit. 	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban		Óraszám: 10 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>A közösségek összetartó ereje</i></p> <p><i>A közösségek értékei</i></p> <p><i>A közösségek működése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saját identitást képező néhány közösség mélyebb megismerése: nemzet, nemzetiség, nyelvi-kulturális közösség • Olyan közösségek megismerése, melyeknek a tanuló nem tagja • A csoportba kerülés lehetőségei. Saját csoporton belüli helyzet, tevékenység értékelése • A segítség, együttérzés, tolerancia, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás jelentőségének vizsgálata a társas együttműködésben, és ezek hiányának a következményei • Önkéntes, másokat segítő tevékenységek. Saját csoport kritikus szemléletű értékelése a befogadás-elfogadás valamint az értékteremtés szempontjából • Az alapvető gyermekjogok megismerése • A köztulajdon megbecsülése és a magántulajdon védelme • Valós és virtuális közösségek írott szabályainak és íratlan szokásrendjének feltárása • A hatékony együttműködés feltételei számbavétele • A közös szabályalkotás, a jó munkamegosztás, a vezetőszerének elemzése • Egyéni és közösségi érdekek összevetése • A társas élet lehetséges konfliktusainak okai, a konfliktusok kezelése 	<p>csoport, közösség, nemzet, nemzetiség, beilleszkedés, kirekesztés, érdek, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás, vezető, példakép</p>

TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a nemzet, a kulturális közösség számára fontos értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; – érzelmileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, ésvéleményt alkot róluk; – értékeli az etikus és nem etikus cselekvések következményeit; – a csoporthoz való csatlakozás, vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét. 	<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben; – azonosítja a valós és a virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért; – fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet vagy Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről; – ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése; – azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit.

Témakör: A természet rendjének megőrzése és a fenntartható jövő		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Létezésünk feltételei</i></p> <p><i>Fejlődés: értékek és veszélyek</i></p> <p><i>Felelősség és cselekvés a jövő érdekében</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szükségletek, érdekek és értékek feltárása, ezek motiváló hatása a cselekvésekre • A testi és szellemi egészség forrásainak megismerése– egyéni, társadalmi és környezeti szinten • A különböző életkörülményű emberek életmódjának összehasonlítása • Ember és környezete 	<p>természetvédelem, környezetvédelem, média, virtuális tér, tudatos fogyasztó, létszükséglet, takarékoság, mértékletesség, felelősségvállalás</p>

	<p>viszonyának értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetszennyezés jelenségének meghatározása, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • A technikai fejlődés néhány területének feltárása, az ember életmódjára és - minőségére ható jellegzetessége • Etikai kérdések felvetése a virtuális tevékenységgel, a médiatartalmakkal, a technikai eszközök alkalmazási módjaival kapcsolatban, saját ilyen jellegű tevékenységek reflektív vizsgálata • A közvetlen környezet állapotának kritikus szemléletű vizsgálata • A világ jelenéért és jövőjéért vállalható emberi felelősség néhány elemének megfogalmazása • Saját és közösségi cselekvési lehetőségek tervezése a környezetvédelem érdekében 	
--	---	--

TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
<ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére – felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét – döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntarthatóság megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a természeti, társadalmi problémák kezelése érdekében; – megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják. 	<ul style="list-style-type: none"> – folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, felelősségteljes szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit; – megismeri a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére		Óraszám: 12 óra
TÉMAK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS	FOGALMAK

ISMERETEK		
<p><i>Kérdések és válaszok a világról</i></p> <p><i>A helyes és a helytelen dilemmái</i></p> <p><i>A vallási és a kulturális hagyományok tanításai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A világra vonatkozó személyes kérdések megfogalmazása, a megismerés lehetőségei • Az információk elemzése a hitelesség alapján • A logikai érvelések gyakorlása • A tény, a vélemény, a tudás, a hit, az értékítélet fogalmak értelmezése • Az érték- és világnézeti különbségek azonosítása • Különböző és hasonló, azonos helyzetről alkotott értékítéletek elemzése • Néhány kulturális szabályozórendszer megismerése, ezek eredete és hatásai • A lelkiismeret működésének megérzése, átérzése a döntésekben • Személyes erkölcsi elvek feltárása • Dilemmahelyzet elemzése erkölcsi szempontból • Az istenhívő világnézet sajátosságainak vizsgálata • A környezetben fellelhető vallások néhány szokásának, ünnepének megismerése, ezen keresztül a világnézeti-kulturális sokszínűség tudatosítása 	<p>világkép, világnézet, tudás, tény, vélemény, információ, hitelesség, együttélés, hit, istenhit, vallás, egyház, vallási tanítás, jó, rossz, lelkiismeret</p>
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatói szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg a közös erkölcsi értékek érvényesítésére; – képes az európai, a nemzeti kultúra közös eredetének, forrásainak értelmezésére – reflektíven értékeli a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére; – képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére. 	<ul style="list-style-type: none"> – feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban; – feltárja, hogyan jelennek meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai; – értelmezi a szeretetnek, az élet 	

	<p>tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;</p> <ul style="list-style-type: none">- értelmezi az egyes egyházak ünnepköréhez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzájuk kapcsolódó bibliai (Ó és Új Szövetségbeli) szövegekre támaszkodó történeteket;- összekapcsolja az egyes egyházak, vallások ünnepköreit és a hozzájuk tartozó jelképeket, szokásokat, néphagyományokat;- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz;- saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában alkalmazza a kölcsönös tolerancia elveit.
--	--

7–8. évfolyam

Ebben az életkori szakaszban az erkölcsi szabályok értelmezésében egyre jobban a mérlegelő gondolkodás dominál. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye, az elfogadottság jutalmazó szerepének motiváló hatása, s annak a tekintélyszemélynek a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és az önismeret kibontakozásával kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése feletti mérlegelés. Gyakorlattá válik a belülről vezérelt személyes véleményformálás a saját érzelmekről, szükségletekről és gondolatokról. A serdülőkorba lépő fiatal számára ezt az időszakot a társas önazonosság, társas identitás próbálgatása jellemzi. Ezen kapcsolatokban különféle viselkedéseket tapasztalhat, különböző élmények megosztására van lehetősége, így viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik. Hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja. Az erkölcs és etika tantárgynak külön figyelemmel kell lennie arra, hogy előtérbe kerülhet a kortársak viselkedésének szerepszerű átvétele. A fiúk társas-lelkületi fejlődésében egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mely az erőtlenség kifejezéseként is értelmezhető. Ebben az időszakban az empátikus viszonyulás határai jelentősen kitágulnak, mert a serdülő fogékonyra válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságok észlelésére. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a lelkiismeret közösségben történő erősödését. Ebben az életkorban megkezdődik a személyes világkép és világnézet kialakulása, ezért ezekben az években az oktatás fontos feladata, hogy ezt a folyamatot támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

A 7-8. évfolyamos tanulók életében egyre többször jelenik meg a döntéshozatal, a felelősségvállalás önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. A különböző élethelyzetek felhívják a tanulók figyelmét az önismeret fontosságára, a társakkal való kommunikáció és együttműködés jelentőségére, az egészségmegőrző tevékenységek végzésének és a pénzügyi tudatosság fejlesztésének a nélkülözhetetlenségére. Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés általános céljainak megvalósításában. 13-14 évesen a tanulók már önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcsstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az állampolgárságra és demokráciára nevelésnek, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésének is.

A témakörök áttekintő táblázata

7. évfolyam

Témakörök	Óraszámok
Éntudat – Önismeret	10 óra
Család – Helyem a családban	12 óra
Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12 óra
Szabadon felhasználható órakeret	2 óra
Összesen	36 óra

8. évfolyam

Témakörök	Óraszámok
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10 óra
A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12 óra
Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12 óra
Szabadon felhasználható órakeret	2 óra
Összesen	36 óra

Témakör: Éntudat – Önismeret		Óraszám: 10 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Önismeret</i></p> <p><i>Szükségletek és igények</i></p> <p><i>Célok és tervek</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saját főbb személyiségjegyek vizsgálata; • Ismerkedés a társadalmi szerepekkel, elvárásokkal; • Saját identitás fogalmának bővítése; • Az emberi gondolkodásmód sokszínűsége megértése; • Azonos helyzetekre adott eltérő reakciók, vélemények elemzése; • Az egyének és az emberiség néhány cselekvésének etikaiszempontú értékelése, a saját értékrenddel való összevetése; • Önkifejezési módok gyakorlása. • A tanulás és fejlődés összefüggéseinek megértése a tanuló életében; • Információforrások kritikus elemzése; • Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet értékelése a testi és mentális egészség, a lehetséges káros tényezők feltárása, ezek elkerülésére javaslatok az önazonosság és afejlődés szempontjából; • Saját igények és szükségletek feltárása. • A felelősség, önismeret, munka, együttműködés, kreativitás, vállalkozó szellem, munkamegosztás, pénzügyi tudatosság megjelenése a mindennapi cselekvésekben; • A siker, a boldogság, boldogulás átérzése, azonosítása az egyén életében; • A pozitív életszemlélet tudatosítása; • Néhány személyes életcél megfogalmazása. 	<p>önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság</p>
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy		A témakör tanulása eredményeként a

<p>a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>tanuló:</p>
<ul style="list-style-type: none"> – reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben milyen információkat oszthat meg önmagáról; – reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít; – reflektíven értékeli tudásszerzésimódjait, különös tekintettel a forráshitelességére; – feltárja pályaérdeklődését és továbbtanulási céljait; – képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására; – célok és döntések meghozatalakor figyelembe veszi a személyes értékeit; – egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. 	<ul style="list-style-type: none"> – megismeri az identitás fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját identitásának néhány elemét; – ismer testi és mentális egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait; – különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit. – célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

Témakör: Család – Helyem a családban		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Érzelmek és cselekvések hatása</i></p> <p><i>Kölcsönösség és egyenlőség a kapcsolatokban;</i></p> <p><i>Változások a családban</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Külső és belső tényezők összehangolása, amelyek az érzelmi-mentális állapotra hatással lehetnek; • Stratégiák kidolgozása a negatív hatások kivédésére; • Valós és virtuális térben zajló cselekvések elemzése a másokra tett hatás és etikai értékek szempontjából; • A bizalom, szeretet, tisztelet, segítség és intimitás megérzése, megjelenése a kapcsolatokban • Pozitív minták a harmonikusan működő 	<p>érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok.</p>

	<p>párkapcsolatokra;</p> <ul style="list-style-type: none"> • A másik igényeit és szükségleteit figyelembe vevő és a saját igényeket megfogalmazó kommunikáció gyakorlása; • Az egyenlőtlen, kihasználó vagy bántalmazó kapcsolat jellemzőinek azonosítása, az erre vonatkozó jogok és a védelem lehetőségeinek megismerése. • A család társadalmi funkciói értelmezése, a családszerkezet sokfélesége; • A harmonikus családi életet meghatározó értékek összegyűjtése, • A támogatás, megértés, tanulás, együttérzés és egyenlőség vizsgálata családi kapcsolatokban; • A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok azonosítása. 	
--	---	--

TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
<ul style="list-style-type: none"> – reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményeket okozhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban. 	<ul style="list-style-type: none"> – megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a problémás helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért; – azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; egyre reálisabban a saját szerepét és feladatait; – azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, és megfogalmazza, hogy milyen módon kezelhetők ezek; – felismeri saját családjának

	<p>viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közösségi értékeket;</p> <p>– azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.</p>
--	---

Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Felelősség egymásért</i></p> <p><i>A kapcsolatok minősége</i></p> <p><i>A kapcsolatok megóvása</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A kapcsolatrendszerekben elfoglalt különböző helyzetek, szerepek elemzése • rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására; • Az egyén felelőségének megfogalmazása különböző szerepekben: cselekvőként vagy szemlélőként, aktív segítőként vagy érzelmi támogatóként a valós és a virtuális térben is. • Egymás jobb megismerésének és a társas kapcsolatrendszer gazdagításának módjai; • A másokat megítélő vélemények elemzése a lehetséges sztereotípiák, az előítéletek, elfogadás, tolerancia alapján; • A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés példáinak érvényesítése; • A tartós kapcsolatok és párkapcsolatok alapvető feltételeinek megismerése. • Kapcsolati konfliktusok elemzése eltérő igények, kommunikáció és érzelmek szempontjából, megoldási stratégiák kidolgozása; • A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel 	<p>kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás</p>

	szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában,	
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	
<ul style="list-style-type: none"> – reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, az iskolai közösségekben. 	<ul style="list-style-type: none"> – képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni; – kölcsönös megértésre törekszik; – felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket; – rendelkezik tapasztalatokkal, érvekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására; – azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására; – törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket; – nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt. 	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban		Óraszám: 10 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<i>A közösségek és identitás</i> <i>Értékek a társas együttműködésben;</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A kulturális-társadalmi identitás alapjai, a nemzeti identitás megőrzése; • Európa szerepének felismerése, mint a nemzeti kulturális identitás egyik meghatározója; • A különböző közösségekhez tartozás lehetséges ellentmondásai feltárása; 	nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média

	<ul style="list-style-type: none"> • Különböző közösségek viszonyainak elemzése; • Az európai értékrendelemei a társadalmi és jogrendszerekben, ezek megvalósulása vagy hiánya a mindennapokban. • A kölcsönös bizalom, becsületesség és felelősségvállalás, mint fő közösségszervező értékek azonosítása; • Az esetetek segítése, a szolidaritás fogalmának értelmezése; • Véleményalkotás a szabálysértés, csalás, jogsértés, bűnelkövetés eseteiről egyéni és társadalmi kár szempontjából, egyben társadalmi elfogadottságáról; • Kérdések megfogalmazása a büntetés néhány formájáról; • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése; • Fontos társadalmi értékek megvalósításának érdekében végzetttevékenységek megismerése; • A jogok és kötelességek rendszerének elemzése több társadalmi szinten; • Az egyén aktív részvételi lehetőségei a társadalom életének szabályozásában; • Társadalmi témájú médiahírek elemzése, saját médiafogyasztás vizsgálata; • Az agresszív nyelvhasználat és az információtorzítás felismerése. 	
--	---	--

TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
<p>– azonosítja, értelmezi a nemzet, a kulturális közösség számára fontos közösségi</p>	<p>– azonosítja a valós és virtuális térben történő zaklatások</p>

<p>értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;</p> <ul style="list-style-type: none"> - érzelmileg, társas-lelkületileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; - azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; - a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét; - képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására; - azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; - azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; - értékeli az etikus és nem etikus cselekvések lehetséges következményeit. 	<p>különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;</p> <ul style="list-style-type: none"> - értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben; - fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről; - ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése; - azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, a európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit; ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, kettős kötődésű személyekről; - ismeri a rá vonatkozó gyermekjogokat, ezek fő szabályozó dokumentumait, értelmezi kötelezettségeit, részt vesz szabályalkotásban; - ismeri az alapvető emberijogokat és vizsgálja ezek érvényesülését különböző embercsoportok esetében; - megismeri a hátrányos helyzetű személyek érdekében szervezett programokban való részvétel lehetőségeit; - reflektív módon vizsgálja saját és csoportja gondolkodását más csoportokról; kifejti véleményét a sztereotípiák és előítéletek hatásáról.
--	--

Témakör: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Lehetőségek és egyenlőtlenségek</i></p> <p><i>Az ember és környezetének kölcsönhatása</i></p> <p><i>Az emberiség jövője</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Megismeri az általános emberi szükségleteket az egyén, a helyi közösségek és az emberiség szintjén is; • Az egyén és közösség rövid és hosszú távú érdekei közötti ellentmondások feltárja; • Az emberiség létezésének alapvető feltételeit veszélyeztető folyamatok azonosítja; • Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek okainak megismerése. • Az emberiség életét és gondolkodását leginkább befolyásoló technológiák hatásainak elemzése a személyes kapcsolatok és az életminőség szempontjából, megoldási javaslatok, etikai szabályok megfogalmazása a problémákra; • Károsító és építő, környezetszépítő tevékenységek megkülönböztetése; • Néhány környezeti etikai és bioetikai kérdés megismerése; • A fogyasztói és pénzügyi tudatosság fő elveinek rendszerezése; • Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újrahasznosítási lehetőségek feltárása; • Saját célok megfogalmazása a fenntartható fejlődés érdekében. 	<p>erőforrás, globális hatás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés, egyenlőtlenség</p>
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:		A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
<ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére; – értékeli, értelmezi az ökológiai, 		<ul style="list-style-type: none"> – folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a

<p>ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét;</p> <ul style="list-style-type: none"> - döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntartható fejlődés megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a társadalmi problémák kezelése érdekében; - megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják. 	<p>technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait;</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismeri és véleményezi a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket; - értelmezi a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében javasolt stratégiákat, cselekvési lehetőségeket.
--	--

Témakör: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére		Óraszám: 12 óra
TÉMÁK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<p><i>Világnézet és erkölcs</i></p> <p><i>A vallások tanításai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Különböző világnézetten alapuló gondolkodások összehasonlítása; • Az erkölcs, mint viselkedést szabályozó értékrendszer, az erkölcsi fogalmak egyéni értelmezése; • A személyes erkölcs kialakulását befolyásoló tényezők azonosítása: a család, a média, a kortárs csoportok, a nevelők; • Az egyén és közösség értékítéletének ütköztetése; • A saját értékrendnek megfelelő és ellentmondó viselkedés gyakorlása; • A zsidóság és a kereszténység, világképeinek fő vonásai, fő tanításaik megismerése; • A vallás szerepének jelentőségének azonosítása az emberek életében; • A zsidó és keresztény vallások álláspontjainak értelmezése néhány általános 	<p>vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, hinduizmus, buddhizmus, felebaráti szeretet, karitás, arany szabály, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat</p>

	<p>etikai kérdésben;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyházak társadalmi tevékenységének megismerése, együttműködés közös célok érdekében. • A tízparancsolat megismerése; • A felebaráti szeretet, felelősségvállalás gyakorlása a másik ember iránt; • Olyan értékek keresése, melyek azonosak a vallásos és nem vallásos emberek számára. 	
TANULÁSI CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK		
<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi az európai, a nemzeti kultúra közös eredetét, forrását azonosítja számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; – azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; – értékeli az etikus, a nem etikus cselekvések lehetséges következményeit; – reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére; – képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. 	<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását; – feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban; – feltárja, hogyan jelenik meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai; – a megismert vallások erkölcsi tanításait összeveti személyes véleményével; – saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában a kölcsönös tolerancia elveit gyakorolja. 	